

LUPETA

Apare în fiecare zi de lucru.
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
3 luni 6 cor. — România: 1 an 40 cor.
— Telefon Nr. 73—21. —

Proprietar Dr. TEODOR MIHALI.
Director: Dr. ALEXANDRU VAIDA-VOEVOD.
Editor: Dr. AUREL VLAD.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., Rottenbiller-u. nr. 5/b I.
Insertiuni după învoială.
Scrisori nefrancate se refuză.

„Cazul Vaida“ în parlament

— O voce din provincie. —

Ori-cât ar fi fost de jignitor pentru unii din noi, cari nu suntem inițiați în toate cele ce se petrec pe după culise, modul cum clubul partidului național a pus la cale *satisfacția*, care a crezut că este consult să o dea deputatul Dr. Al. Vaida parlamentului ungar pentru pretinsa ofensă, ce-ar fi comis-o citind în Camera deputaților versurile știute; modul, cum s'a reparat acea greșală și *demitatea*, cu care a reprezentat deputatul Dr. Iuliu Maniu partidul național în ședința de Luni (10 lun.) a Camerei deputaților, trebuie să înveseliască pe tot Românul adevărat din patria noastră; iar incalificabila purtare a președintelui și a majorității Camerei, atât în ședința de Vineri, cât și în cea de Luni, trebuie să indigneze chiar și pe Maghiarii de rassă, între cari, deși rari, tot se mai găesc și oameni rezonabili.

Douăzeci și șase de ani au trecut, decând am abandonat politica militantă; cu toate acestea nu mă pot reține să nu-mi exprim *indignarea*, ca Român și ca patriot ungar asupra modului: *cum s'a violat dreptul de imunitate al deputatului Dr. Vaida în parlamentul patriei mele!*

„Marele“ ministru de culte și instrucțiune publică, contele Apponyi Albert, poate fi mulțumit de acest *blamaj al Ungariei* înaintea lumii civilizate. Pentru-că acesta este *meritul lui*, care dela înălțimea, de care l'a învrednicit Regele Ungariei, când după un pelerinaj lung *dela dreapta conservatorului baron Sennyey* ajuns la *siânga lui Kossuth* — l'a numit *ministru și consilier al Său* — în ședința secretă a dietei, ce s'a ținut imediat după *satisfacția* căreia s'a supus Vaida, *nu s'a mulțumit cu satisfacția cea mai severă* dictată de parlament, ci a pretins, *ca Dr. Vaida să-și deșună mandatul de deputat.*

Vederile unui „ilustru“ bărbat de stat, ca contele Apponyi, care și prin America a paradat cu vastele sale cunoștințe constituționale, a fost uleiu turnat pe sălbatecul foc, ce arde în pieptul analfabeților și semiți or renegeți din actualul său partid, care-l *divinizează*, și cari nici idee nu au

de elementarele postulate ale parlamentarismului — și spre rușinea Ungariei au inscenat *violența din 7 și murdăriile din 10 l. c.*

Dacă ar mai fi bărbați politici la noi și în străinătate, cari au condamnat pe Dr. Vaida pentru pretinsa *incorectitate*, de care s'ar fi făcut *vinovat*, când a citit fatalele versuri în parlamentul ungar, fie sigur, că astăzi nu mai sunt, pentru-că *rusticitatea aceluia parlament i-a dat dreptate lui Dr. Vaida. La așa cap așa căciulă se potrivește.*

Cele mai parlamentare apostrofări la adresa lui Dr. Vaida erau „*hazaáruló*“ — trădător de patrie.

Și prin care faptă a sa a comis Dr. Vaida *crima trădării de patrie* în parlamentul ungar?

Prin aceea că a citit în parlament un *pamflet ieșit din pană maghiară la adresa Românilor din patrie și răspunsul, în același ton, al unui Român la adresa Maghiarilor?*

Nu! Pentru-că legea nu face deosebire între națiunile *genetice* din patrie, *ci pe toate le consideră de naționalități, inclusiv și pe cea maghiară*, și numai *toate împreună* constituie *națiunea politică ungară* — patria — contra căreia s'ar putea comite crima de tradare.

Ci prin aceea, că ar fi dispus ca în *ziarul dietei să apară ca rostite în parlament și astfel de versuri pe cari el n'ar fi avut curajul să le rostescă în fața parlamentului.*

O astfel de definiție a *trădării de patrie* nu va putea găsi nici un *rabulist* din lume, — și totuși și presa maghiară și *idioșii gălăgioși* din parlament, de atunci nu-l mai slăbesc pe Dr. Vaida din „*hazaáruló*“.

Eu nici odată n'am fost prietenul terminilor aspri, — cari de cele mai multe ori provoacă *furtuni* în parlament, ci am ținut mai mult la *sentința „suaviter in modo fortiter in re“*. Dar aceasta este chestiune de *temperament* numai, și dacă e în parlamentul ungar vre-un partid care *nu poate fi îndreptățit să facă imputări unui deputat opozițional*, că se folosește de termeni *prea plastici*, — acela este *partidul kossuthist*, care nici odată nu și-a pus frâu la gură în *debaterile parlamentare*, nici față de guvern, nici față de *Coroană*.

Cine nu-și aduce aminte de deputatul *Csanády*, care cel puțin odată

în fiecare an declama în dietă că „*ar saluta cu entuziasm momentul când vântul ar sufla coroana austriacă de pe capul lui Ferencz Iózsef*“, și președintele se mulțumea cu *detragerea cuvântului*.

Dar *Németh Berczi, Simonyi Ernő, Madarász* etc. de ce fel de termeni se foloseau mai vârtos față de guvern și cu deosebire de *Tisza Kálmán*, care mai nainte și el fusese *kossuthist*, învinuindu-l că *antișambreză* la guvernul austriac și la *Camarilla* din Viena cu care *conspiră* pentru *trădarea de patrie?*

Dar sub regimul lui *Tisza István* și al lui *Fejérvary* de ce fel de termeni se foloseau *kossuthiștii* la adresa guvernului și al partidului său, și la al *Coroanei* chiar?

*

Numai într'un singur caz se poate încâtva justifica amestecul clubului partidului național în afacerea care a provocat *admoniarea* deputatului Dr. Vaida și urmările aceleia, — *cazul, dacă dr. Vaida într'adevăr a dat stenografilor spre publicare în ziarul dietei și versuri pe care el nu le-a cetit în parlament*, — ceea ce eu nu cred și nu presupun despre Dr. Vaida care nu are și nu a avut nevoie ca în modul acela să-și facă *reclamă la conaționalii săi.* *)

Iar dacă din greșală, în grabă mare cum de regulă se petrece lucrul când stenograful vine pe capul deputatului să-i ceară *conceptul textului cetit* — i-a predat *întreg textul fără să fi șters din el ceva ce n'a cetit în parlament* — atunci, n'ai ce-i face, trebuie să recunoști că *a comis o greșala* pentru care avea să-și ceară scuzele.

Dar dânsul a voit să *înlătore* și acea greșală încă înainte de a se tipări *ziarul dietei* și cine a zădărnicit acest lucru? Președintele *Iusth*, care la rândul său *însuși a propus aplicarea celei mai mari pedepse* parlamentare contra lui, și care în ședința de Vineri, *abuzând de înalta sa poziție, a făcut posibilă executarea scandalului în parlament.*

S'a comis deci o greșală la început din partea clubului partidului național, atunci când a pretins dela Dr. Vaida să elimineze o parte a *vorbirei* sale din *ziarul dietei*, și prin asta a luat

*) Cum de fapt a și cetit versurile cu pricină Not. Red.

răspunderea asupra sa pentru urmări. Dar de această răspundere, spre bucuria tuturor s'a achitat în 7 crt., când membri clubului cu corpul lor au baricadat pe colegul lor insultat și l'au scutit de atingerea necuratelor mâni ale *ciocilor* parlamentarismului maghiar, și Luni în 10 crt., când dl Maniu cu o inteligență superioară și cu demnitate, a dat instrucție parlamentului ungar despre esența constituției Ungariei, la care Maghiarii țin atât de mult, umilindu-i ca să fie siliți a recunoaște în internul lor, că dl Maniu ar fi mai vrednic de scaunul prezidial decât Slovacul renegat Justh.

Fiind vorbă de un Justh, care mi-se pare este proprietar în *Battonya*, unde sunt în majoritate Slovaci, îmi aduc aminte de bătrânul Justh Jozsef, fost deputat deákist, care de câte ori vorbeam noi deputații naționaliști de atunci — fie cât de aspru — în chestiunile naționale, pândea ocaziunea când se putea apropia prin coridoarele dietei de orator, fără ca să-l vadă alți mameluci și, *strângându-i mâna îl felicita*, scuzând pe bieții Slovaci ai săi, cu aceea, că pe ei n'are cine-i apăra, pentru că marii proprietari toți s'au maghiarizat, preoții catolici nu sunt naționaliști, iar cei luterani sunt săraci și, nesprijiniți de nime, nu se pot expune persecuțiilor din partea superiorilor lor și a guvernului.

Așa știu că Justh președintele actual este rudă cu acel Justh Jozsef, care era slovac, și cel puțin între noi îi plăcea să-și manifeste simțemintele sale de bun slovac.

Dacă va fi să-i ajungă pe Maghiari soarta la care condamnă ei astăzi pe compatrioții lor Români, Slovaci, Sârbi, etc. asta vor avea să o mulțumească *renegaților de tot soiul și semiților* asimilați la aparență, toți nu-

mai din interes material, — cari i-au copleșit și cari îi stăpânesc deja.

Oare să fie atât de încrezuți Maghiarii de astăzi în *stabilitatea politice de menajare a tuturor slăbiciunilor lor*, încât să nu fie posibilă vr'o schimbare în mai rău?

Cred ei că în caz de nevoie nu s'ar mai găsi între dânșii alți Fejérváry și Kristóffy?

Cum vor putea ei combate atunci cazuri analoge cu cazul Vaida creat de ei?

Să le fie de bine!

Un fost deputat.

Incompatibilitate morală. Măriile lor dela „Bud.-H-p.” cer introducerea unei legi nouă despre incompatibilitatea „morală” a deputaților. Să se declare prin lege că nu poate fi deputat cel care e „*dușman al statului și al națiunii care constituie statul*”.

Suntem atât de obișnuși cu stupiditățile acestui ziar șovinist încât perversitățile ei juridice nu ne mai pot revolta, cum nu ne mai revoltă nici nerușinarea cu care declară în fruntea articolului că „partea personală a cazului Vaida nu trebuie s'o priviască lumea maghiară ca un tragic...” Lumea maghiară ar trebui să se revolte împotriva acestui ziar, care — după ce toată lumea civilizată a condamnat mișelia infamă de Vineri — mai are curajul cinic să afirme că violarea celui mai sfânt principiu parlamentar: imunitatea deputatului, e un fleac căruia nu trebuie să i se dea nici o importanță.

Recunosc și Măriile Lor că — deși deputații naționalităților astăzi încă nu constituie un partid de-o importanță mai mare — e probabil că pe viitor numărul lor va crește, *mai ales dacă se va introduce sufragiul universal*.

Firește, asta-i doare. Introducerea acestei reforme electorale ar însemna moartea parlamentului de clase, ar însemna falimentul politice șovinite care nu cunoaște nici adevăr nici dreptate decât o stupidă fantas-

magorie. Și chiar de aceea „tot mai arzătoare devine necesitatea ca împotriva deputaților naționalităților să se practice legea incompatibilității morale” — care bine înțeles — ar fi să se introducă de-acum înainte.

„Să nu ne mai legănăm în nădejdea, — încheie „B. H-p.” — că rațiunea și cumpăneala rece, pe de-o parte, și *paciența și liberalismul maghiar tradițional*, de altă parte, vor ști să nască clipa înțelegerii și a păcii. Să fim pregătiți — mai ales în ce-i privește pe Români — la cea mai îndârjită luptă politică, care nu se va sfârși decât cu înfrângerea totală a uneia dintre părțile războinice”.

Da, trebuie să învingă adevărul și dreptatea asupra minciunii și a nedreptății...

Și nu noi vom rămânea cei înfrânți, căci noi luptăm de partea adevărului și a dreptății...

Noi suntem gata de luptă.

Situația politică se încurcă tot mai rău. Conflictul cu Croații provocat într'un moment de demență șovinistă a luat dimensiuni neprevăzute. Guvernul își dă seama că discuția proiectului lui Kossuth nu se va termina nici în două luni și umblă deja să încheie un compromis cu deputații croați. Tratatul — cari, firește, nu sunt urmate în mod oficial — s'au terminat însă fără rezultat. Croații nu vor — fiindcă nu pot — să admită să se inarticuleze în lege dreptul limbii maghiare în Croația.

În cercurile politice se zvonește chiar că Wekerle ar fi hotărât să propună Majestății Sale disolvarea dietei croate pentru a scăpa de deputații croați. Abstragând însă chiar dela împrejurarea dacă Majestatea Sa s'ar învoi la un astfel de procedeu, — prin disolvarea dietei croate nu poate să expire mandatul deputaților croați exmiși în dieta ungară.

„Fug. M-g” are o altă soluție: clotura pentru Croați și naționaliști. Un fel de al doilea 18 Noemb., împotriva căruia se revoltase actuala majoritate. Svârcoliri zadarnice.

FOIȚA ZIARULUI „LUPTA”.

Cum ne cunosc străinii?

Răsfoind prin ziarele și revistele mari din străinătate rămâi uimit de puținele cunoștințe geografice de cari dau dovadă gazetarii și scriitorii lumii civilizate. Pentru ei tot ce e dela Budapesta în jos, se prezintă într'o culoare foarte întunecată. Despre noi Români, cei mai mulți au cele mai imposibile și paradoxe păreri, cu toate că un popor de 12 milioane de suflete cum suntem noi, ar merita o atenție ceva mai mare de cât i se dă de obicei. Afară de prea puțini oameni cu cunoștințe întemeiate, cei mai mulți nici nu știu d. e. că România e o țară neatârnată, că Bucureștii nu sunt în Bulgaria, că Români nu sunt numai în România, că ei au și o oarecare cultură, o istorie, o literatură frumoasă etc. Foarte puțini știu despre Români din Ardeal, Țara unghurească Bucovina, Basarabia, Serbia și Bulgaria. Redacția ziarului nostru, d. e. s'a abonat la un brou de presă din Paris, numit „Argus de la Presse” cerând ca să i se trimită tot ce se scrie despre Români din țara noastră

în ziarele și revistele franceze, germane, engleze, italiene etc. Când ni-au sosit primele excerpte din presa mondială, am rămas uimiți că toate știrile priviau numai Regatul român și nicăiri nici măcar un rând nu ne amintea pe noi cele peste 3 milioane de Români de aci, despre cari cerusem anume voci de presă străină. Ce dovedește asta? Nimic altceva decât că nici la Paris, ca și în alte locuri, nu se ține cont de alți Români decât cei din țară. A trebuit să cerem în urmă ca să ne trimită vocile de presă din Ungaria, pentru a putea afla ici colo câte ceva despre noi.

În revistele noastre literare s'a vorbit unori despre felul scandalos cum e informată străinătatea despre mișcarea noastră literară și s'a arătat că în presa străină se aduc laude celor mai mari săcători literare, trecându-se consecvent, peste adevăratele mișcări literare și peste adevărații scriitori. Cu alte ocazii s'a vorbit și despre felul scandalos de a-i prezenta pe Români supt alte raporturi ca pe niște sălbatici.

Dacă ne-am întreba: care e cauza că lumea primește despre noi informații false și, evident, tendențioase, ar trebui să răspun-

dem: știrile false și tendențioase le răspândesc în cea mai mare parte evreii cari, neputându-se valida în România întocmai cum ar dori ei, țin să seducă opinia publică a lumii mari despre România. Legăturile dintre evreii din toată lumea ajută perfect mecanismul minciunii și al defăimării, de cari Evreii nu-și fac nici un scrupul. E desigur un rău că în o situație insuportabilă ca aceasta nu caută Românii cu carte să dea străinătății informații adevărate despre noi.

E adevărat că scriu în revistele străine și câțiva Români, ca dd. A. D. Xenopol, S. Haret, N. Iorga și S. Pușcariu, dar ei scriu numai în reviste științifice cari se adresează unui cerc de cititori relativ mic, — în ziarele și revistele răspândite sau nu se scrie nimic despre noi sau se scrie din cale afară de prost.

Iată d. e. cum vorbește despre țaranul român o revistă germană din Riga, numită „Baltische Zeitung” dela 1 Iunie: „A lene se ridică țaranul român dimineața din așternutul său moale făcut de obicei din piei, apoi dă nevastei, care-i este slujnică și dobitoac de povară, diferite porunci, și după

Lipsa de disciplină ce frământă partidele coaliției continuă să se manifeste tot mai vădit. Pentru săptămâna viitoare se anunță o nouă serie de propuneri și proiecte prezintate de deputați cari vor să-și recâștige în ochii alegătorilor purtați cu minciuna — simpatiile pierdute.

Procesul de descompunere e în deplină activitate. . . . In curând va urma o cădere enormă și rușinoasă fără seamăn. . . .

Cel mai nou „agitator“ panslav. Direcțiunea liceului din Nagyszombat l-a eliminat pe slovacul Ioan Pöstényi „pentru simfemițele sale ultra-naționale“. Direcțiunea dă liceelor din țară sfatul să nu primească pe acest elev într'un liceu, „unde ar putea să se întărească în aceste sentimente“.

Vina „agitatorului“ panslav e ca în scrisorile ce le primea dela colegii săi slavi se vorbea de prigonirile ce au să le îndure acești elevi pe urma naționalității lor și că despre deputatul Iorga se făcea amintire ca despre un martir național.

Dragostea de neam și limbă, admirația și recunoștința pentru cei cari luptă pentru drepturile sale — e agitație!

Înainte numai, domnilor, înainte... Roata se învârtă, se 'nvârtă mereu...

Obstrucția croată. Alaltăeri a vorbit în Cameră un singur orator croat, eri a vorbit — aproape patru ceasuri și jumătate — un singur orator croat, astăzi vorbește un singur orator croat. . . și sunt cu totul patruzeci de inși. Guvernul, „marele“ guvern e înspăimântat. . . „Croați fac obstrucție!“ Pentru ei, apărarea, din toate puterile, a drepturilor unui popor e obstrucție, iar procedeul lor de pe vremuri — când ani de zile au împiedecat mersul regulat al afacerilor fărăi de dragul unor pretensiuni naționale de cari s'au lăpădat îndată ce au ajuns la stăpânire — a fost „rezistență și luptă națională“.

De câteva zile nu se aude în Cameră decât vorbă croățească — cuminte și cumpă-

nită — și multă vreme nu se va mai auzi altă vorbă. . .

Și majoritatea șade și se miră și — urlă din vreme în vreme. Nu înțelege nimic, nu 'nțelege mai mult decât ar înțelege dacă discursurile s'ar ținea în cea mai clasică limbă maghiară. . . Analfabeții n'au ajuns încă nici chiar la abecedar. . .

A urla e tot ce știu și ei.

Verificarea mandatului dep. Petrovici.

Eri, la orele 12, comisia de verificare a ținut ședință în chestiunea mandatului deputatului român Dr. Ștefan Petrovici, atacat prin petiție. După cum am scris și noi, cei cari au înaintat petiția și au cerut invalidarea mandatului convingându-se din declarațiile martorilor despre netemeinicia petiției — au revocat-o. Comisia, prin urmare, a verificat mandatul deputatului Petrovici și i-a obligat pe prezintătorii petiției să plătească 2219 cor. 30 b. cheltueli de cercetare și 1500 coroane onorar pentru apărătorul mandatului.

Nou deputat sas. In cercul electoral al Cohalmului — în locul răposatului deputat Pildner — s'a ales eri, cu aclamațiune, singurul candidat sas, Victor Adolf Eitel.

Noul deputat sas s'a ales pe baza programului partidului constituțional.

Deschiderea Reichsrathului. Luni, la 17 Iunie, se întrunește noul Reichsrath al Austriei. Sesiunea parlamentară va fi scurtă, abia va dura până către mijlocul lunii Iulie. Activitatea Reichsrathului se va restrânge la constituirea sa și la votarea unui budget provizoriu pe 6 luni.

In jurul alegerii de președinte s'au ivit mai multe greutăți. Partidele germane și partidul social-democrat sunt împotriva candidatului partidului social-creștin dr. Weisskirchner. Probabil va fi ales deputatul Ebenhoch, ales cu program clerical, dar care a fuzionat, împreună cu alți tovarăși, cu partidul social-democrat.

Partidul social-democrat s'a constituit și el, alegându-și un comitet executiv de 10

membri, din care fac parte: Dr. Adier, Pernerstorfer, Seitz și alți șapte. Ei vor cere în noul Reichsrath un loc de vice-președinte (candidat e Pernerstorfer) și doi notari (cand. Schuhmeier și Tomaschik).

ROMÂNIA

In jurul alegerii dlui N. Iorga.

Alegerea dlui N. Iorga la Iași a produs o vie agitație în sânul partidului liberal, care bazându-se pe majoritatea absolută a Camerei, voia să opereze în liniște la planurile viitoarei activități parlamentare. Cei câțiva fruntași ai opoziției nu sunt priviți ca o piedecă în lucrările reformatoare ale guvernului, de oarece nu vor avea să lupte împotriva unor reforme radicale, după cum se promitea la început, ci vor primi bucuroși cele câteva schimbări ce se vor face la suprafața stărei actuale de lucruri, asupra căroră opinia publică este pe deplin informată. Singurii cari vor duce lupta până la extrem, vor fi deputații independenți al căror leader este dl Nicolae Iorga.

Presa a început a se ocupa de pe acum de poziția ce vor lua-o în Cameră deputații independenți și o interpretează în diferite chipuri. In special presa guvernamentală se agită mai mult asupra acestei chestii începând de pe acuma campania în contra ținutei hotărâte a deputaților independenți în viitoarea sesiune parlamentară.

Iată d. e. ce scrie dl G. Panu fost ministru, membru al partidului liberal în revista sa „Săptămâna“:

„Succesele sale mirobolante în întrunirile studentești precum și în țară acelea cu caracter naționalist făcuse din d-sa — zice dl Panu — un personaj, care se impunea oricui, unora cu admirație, altora cu mirare pentru foarte mulți oameni serioși dl Iorga era reprezentat printr'un semn de întrebare.

Intrat în Cameră dl Iorga își va da acolo măsura valorii, cunoștințelor talentului și seriozității talentului său. Acolo vom cu-

aceea se lungește agale la soare până vine vremea mâncării. Uneori își mai caută de lucru și împântă un par-doi în gardul casei, ocolește curtea, sau face un podișor nou către cârciuma la care umblă.

De ce să lucreze mai mult decât atâta? Căci pretențiile vieții lui sunt atât de puține: patru stâlpi neciopliți, acoperiți cu un coperiș de șindrile îi sunt casa care-l apără de ger și de năduful verii; lângă colibă un petec de pământ unde samănă porumb din care-și face mămăliga, care, împreună cu câteva căpățini de usturoi crud formează pentru el principalul articol de hrană — și atâta. Într'un șopron din mica și murdara curte mai are niscai vite: o bivoliță, câteva capre, câteva oi și — când se întâmplă să fie un om mai bogat — un cal. Mai sunt și vreo câteva găște și găini cari se 'ncurcă prin curte.

De mâncare țaranul român nu obicinuește a da vitelor.

Des de dimineață le deschide poarta și le dă drumul s'apuce încotro vor vrea ele, fără să le aibă cineva de grijă: sau cătră stâncile prețipise sau în moșia vecinului; — cum se întâmplă. Dacă se 'ntâmplă ca cineva să

găsească o vită străină pe moșia sa, judecata-i gata: o omoară până ai bate în palmi, căci Românului îi e cu mult mai scumpă moșia lui, cucuruziștile lui, decât vita vecinului și decât iubirea deaproapelui. Cine se atinge de ce-i al lui, e fiul morții, fie vită fie om. Toamna când începe a se coace porumbul și prunele, Românul ia pușca pe umăr și se duce la pândă. Vai de cine încearcă să fure ceva! Dacă-l prinde viu, dorul de răzbunare al stăpânului nu cunoaște margini. Un țaran, căruia i-s'a furat în mai multe rânduri porumb, a ieșit la pândă cu mai mulți de-ai casei. Li-a succes să-l prindă pe hoț, pe care l-au târât până acasă. Acolo s'au pus și au luat o pisică, i-au băgat-o în pantalonii lui largi pe cari i-au legat și sus și jos cu sfoară ca să nu poată scapa pisica și au început apoi să lovească în ea, cât puteau. Biata, desperată, și-a vârât cât a putut ghiarele în carnea omului și la făcut tot bucăți.

Altdată hoțul era un puiu de țigan pe care l-a mânat foamea să fure. Băiatul acesta, prins, a fost silit să umble desculț pe o gratie de fier înroșit.

Țaranul român e dela fire tăcut, numai

când e cu rachiul dinainte i se desleagă limba. Dumineca se adună cu toții, bărbați, femei și copii, la cârciumă, unde beau și joacă.

Femeile și feciorii se veselesc afară, în curte, câtă vreme în crășmă, bătrânii beau, povestesc și se târgue: Ion Toplicescu își vinde nevasta lui George Pătrășan. Tocmai s'au ajuns cu prețul: Toplicescu își vinde cu totul nevasta lui Pătrășan pe cinci lei și un chilogram de țuică. „Mâne e a ta Linca, frate George, măcar să știu că o scot din casă cu biciul. Noroc să dea Dzeu!“ Și-și toarnă țuica în gura deschisă larg, pare c'ar turna-o într'un pahar.

Frumos și puternic e Românul, dar lenș și răzbunător. Ce-i cade în mână, omoară tot în modul cel mai barbar ba — și răsbună chiar și asupra cadavrelor pe cari le preface în bucăți.

Singura mântuire a Românului e școala. Numai ea-l va scoate din sălbătăcia complectă.

Ați înțeles? E vorba aici de țaranul român care nu locuiește nici în Africa, nici în Australia ci în Europa, unde servește de răsul tuturor oamenilor civilizați. — Și

noaște pe dl Iorga realminte, ce este și mai cu seamă, ce voește. Acolo va avea un auditoriu, nu compus din studenți sau băieți de liceu, ori funcționari sau muncitori de pela mahalale, ci orice s'ar zice în Cameră va găsi o elită intelectuală cu care cred, că nu s'a întâlnit încă până acum.

Și dl Panu sfirșește:

„Domnul Iorga are deci cuvântul în Cameră!“

Balotagiile dela Iași.

Să ia ca sigură reușita candidatului independent la Iași, dl A. C. Cuza.

Alegerea d-sale va constitui o forță în parlament în chestia țărănească.

Schimbări în diplomație.

Dl Mișu, agentul diplomatic din Sofia a fost rechemat în țară pentru a fi numit secretar general al ministrului afacerilor streine.

În locul d-sale va fi numit dl C. Popovici, care îmbrăca până în prezent funcțiunea de consilier de legatie.

Dela Academia Română.

Academia Română lucrează actualmente la studierea noilor condiții pe moșiile sale.

Monografiile acestor moșii vor fi date pe rând publicității, iar la urmă se va întocmi o situație generală a acestor moșii.

Scrisori din Viena.

— Convocarea Reichsrathului. Austria și Ungaria —

Viena, 14 Iunie.

Peste câteva zile se vor întruni pentru prima oară nou-aleșii deputați ai Reichsrathului austriac. După ședința de deschidere ce se va ține luni, va avea loc, în Burg, Marți, audiența Reichsrathului la Majestatea Sa și citirea mesajului de tron, iar apoi se va începe constituirea Reichsrathului. Mai mult cu greu va putea isprăvi în intervalul scurt dela 17 Iunie până către mijlocul lui Iulie, cât va ține sesiunea parlamentară.

Singurul rezultat pozitiv al începutului a-

cestui period legislativ—de care se leagă atâtă speranțe—va fi acordarea unui provizoriu bugetar de 6 luni. Intențiunea cercurilor politice e ca delegațiunile să nu se întrunească decât în Decembre și astfel și alegerea membrilor se va amâna până la toamnă, cu atât mai vârtos că nu va fi ușor să găsești o soluție mulțumitoare pentru toate țările Coroanei în ce privește numărul delegațiilor ce-ar fi să-i aleagă fiecare țară.

În Boemia, numărul partidelor e atât de mare încât — abstrăgând dela împrejurarea că va trebui să se ajungă și între cele două naționalități la o înțelegere — va fi nevoie de tratative îndelungate pentru a putea asigura alegerea membrilor în delegație.

Între astfel de împrejurări, existența Cabinetului baronului Beck se poate privi de asigurată până la toamnă, pe de-o parte fiindcă nu se vor prezenta parlamentului proiecte de importanță mai mare, a căror discuție ar putea pune acest cabinet la probă de foc, iar de altă parte nu încapă îndoială că partidele, deocamdată, nu se vor simți îndemnate a aduce în discuție chestiunea reconstruirii actualului cabinet sau a formării unui nou minister.

Constelațiunea parlamentară multă vreme încă va rămânea cam nelămurită, așa încât nu va fi consult să încerci pe acest teren nesigur experimente primejdioase. Trebuie să-ți dai seamă de două momente însemnate: schimbarea radicală ce s'a produs în raporturile dinamice ale partidelor și împrejurarea că aproape patru din cinci părți a deputaților sunt oameni noi. Aceste două momente trag greu în cumpănă când încerci să judeci situația politică în mod rațional și just.

Acești oameni noi își încep misiunea de reprezentanți în parlament ai poporului cu vederi mai mult sau mai puțin ciudate—vederi cari, firește, vor suferi în cursul vremilor modificări esențiale — și, înainte de toate, trebuie să se aclimatizeze în parlament, împrejurare ce va îngreuna mult acțiunea partidelor.

Trebuie să admitem, dară părerea celor cari cred, că sesiunea de patru săptămâni, ce va începe luni, nu va avea alt scop, decât să le înlesniască deputaților puțința de-a se cunoaște și că sesiunea aceasta nu e decât un prolog. Drama, în sine, nu va începe decât după vacanțele de vară. — La toamnă apoi va începe greul vieții par-

lamentare, căci e foarte probabil, că atunci cercurile politice vor fi nevoite să abordeze chestiunea ungară și de-a aduce odată o hotărâre definitivă.

*

Gvernul ungar trebuie să se împrietenească cu gândul, că o nouă transacțiune nu e cu puțință, decât pe baza unei adevărate parități și numai cu mijloace cinstite. Toate asigurările, că în vremile din urmă s'au îmbunătățit șansele tratativelor, trebuie să le privim cu pesimism, câtă vreme nu știm, ce concesiuni sunt Maghiarii hotărâți să facă, sau mai bine, de cari pretensiuni au abzis. Domnii din Budapesta să nu uite de două momente însemnate: înainte de toate, că nu va mai fi parlament austriac, care să voteze o transacțiune care nu apără, în toate privințele, interesele Cisleitaniei, — apoi că de acum încolo Coroana nu-și va mai validita influența în favorul Ungarie. Momentul acesta din urmă e de o importanță deosebită, fiindcă până acum guvernele ungare procedaseră atât de energic, numai fiindcă erau convinse că în toate conflictele dintre Austria și Ungaria în cele din urmă tot în favorul lor va hotărî Coroana.

Deja în scrisoarea trecută am amintit că în acest punct de vedere s'a produs o schimbare radicală în dispoziția cercurilor politice competente din Viena. Această diagnoză a fost justificată prin evenimentele zilelor din urmă. Înainte de toate trebuie să cumpănim fenomenele ivite în legătură cu jubileul încoronării, fenomene cari au stârnit senzație în lumea întreagă. În locul întâi petrecerea — redusă la minimul posibil — a moștenitorului de tron Francisc Ferdinand în capitala Ungariei. Un simptom și mai vădit și marcant al schimbării ce s'a produs în vederile cercurilor vieneze e însă neașteptate plecarea din Budapesta a Majestății Sale.

Deși de desmintească cu multă stăuință zvonurile că plecarea aceasta a fost impusă de motive politice, — nu mai poate fi îndoială că în realitate zvonurile exprimă adevărul. Că Maghiarii se miră de această plecare, e mai mult decât ciudat, deoarece domnii aceștia a făcut tot ce le-a fost cu puțință, ca să-l facă pe Împăratul să-și piarză răbdarea.

În cercurile bine informate se asigură că procedeul brutal ce s'a observat față cu de-

aceasta o spune o revistă ce apare în Rusia.

Să nu ne închipuim, că numai din întâmplare s'a scris în o revistă străină un articol ca acesta despre țărănul român. Toată lumea străină, aproape fără excepție, are despre țărănul român o astfel de idee. Răscoalele din primăvara aceasta au întărit și ea această „convingere“. Evreii din România, cari au bani ca să plătească presa străină și cari au pe la toate ziarele din lume frați iubitori s'au achitat bine de datoria lor de a prezenta țara românească ca o țară sălbatică în care numai ei mai sunt ceva, — ei cari săvârșesc un rol de civilizatori.

Și situația aceasta va ținea încă multă vreme. Până se vor mai compromite evreii și până se vor abate mai mulți străini culți cari să voiască a ne studia de-aproape, sine ira et studio — și — așa zice, până se vor găsi și dintre Români mai mulți cari, fără nici-o intenție de reclamă, să informeze des și cinstit străinătatea despre stările noastre.

Căci ori cât de puțin le-ar plăcea străinilor stările noastre, în comparație cu cele din alte țări, ei, dacă sunt oameni în adevăr culți, nu pot să scrie decât adevărul și acesta nu e tocmai așa de îngrozitor cum

li-se pare multor pripiți. Cei câțiva străini cari s'au abătut prin locurile românești cu gând să le studieze serios, nu ne-au făcut prea mari nedreptăți. Nici chiar Bellesort și Leo Claretie. Un Weigand, Jensen, Sarolea și alți învățați au dat despre Români informații foarte cinstite. Și chiar și alții cari au văzut România și au studiat-o, s'au exprimat cu destulă satisfacție despre progresele frumoase pe cari le-a făcut în timp foarte scurt poporul nostru, deșteptat la o viață adevărată abia de o jumătate de veac. — Așa citesc chiar acum niște note de călătorie prin România, ale unui scriitor care se ascunde sub inițiale L. C., publicate în „St. Petersburger Zeitung“ dela 9 Iunie. E un articol de câteva coloane pline de seninătate. Autorul a petrecut Paștile din anul acesta în România, și mărturisește că i-a plăcut nu numai poziția țării, porturile pitorești, cinstea și mintea țărănului român, dar a rămas pe deplin îndestulit cu toate lucrurile despre cari avea până acum o idee ciudată. — Tot astfel a apărut în „Canada“, un ziar francez din Montreal (provincia Quebec din Canada, — America) despre țărănul român o serie de articole destul de drepte (25—28 Maiu a. c.) Autorul lor, care nu-și spune numele, a umblat prin România unde a pe-

trecut mai multă vreme având prilejul de a cunoaște, din propria-i experiență, stările de-acolo.

Câtă vreme vor scrie însă despre noi toți sămbriașii condeiului plini de ură pentru un popor care nu se lasă despoiat de cele mai necruțătoare lipitoare ale pământului, nu ne putem aștepta ca lumea mare să ne cunoască cum se cuvine. Căci ceea-ce se scrie aici-colea bine despre noi, e, față de injuriile ce ni-se aduc, numai ca o picătură de apă într'o mare.

Să mai ținem cont și de împrejurarea, că vestea slabă să răspândește mai repede decât cea bună, și se înrădăcinează mai adânc decât aceasta.

O. Preașma.

O epigramă.

Fiecare om sus pus
Stie ce înseamnă „jus“.
Dela „jus“ — „justitia“
Numai nu 'n Ungaria!
Mai ales în parlament
Prezidentul «justament»
Ce se chiamă domnul „Justh“
Habar n'are ce e — „just“.

B.

putatul Dr. Vaida, a contribuit în mare măsură la disgustarea Maj. Sale.

În ori ce caz e de mare importanță împrejurarea că s'a întâmplat odată — și înaintea ochilor Majestății Sale — o violare brutală a drepturilor naționalităților nemaghiare.

Urmările acestui incident vor putea fi foarte grave. E interesant și semnificativ că în momentul întâiu presa judeo-liberală din Viena s'a pus pe punctul de vedere al Maghiarilor sau nu s'a pronunțat de loc în chestia aceasta, pe urmă însă a fost totuși nevoită să constate că împiedecarea dlui Vaida de a-și împlini datoriile impuse lui prin mandatul său de deputat, violează principiul fundamental al imunității.

Austriacus.

In fața catastrofei.

(Plecarea Împăratului din Budapesta. — Politică de naționalități. — Conferențe pentru transacțiune).

— Articol prim în „Neues Wiener Journal“ de Marți, 11 Iunie 1907. —

Joi Împăratul Francisc Iosif a sosit la Budapesta pentru jubileul de încoronare; Vineri monomanii grandomaniei maghiare au împins și au scos cu forța pe un deputat român din sala de ședințe. Luni ridicându-se protest împotriva acestei frângerii a dreptului de imunitate, ei au răspuns strigând: „Vă vom arunca pe toți afară!“ Și Marți seara Monarhul părăsește Budapesta, unde se făcuse planul, ca să stea mai mult timp. Crâmpeie jubila-e! Maghiarii, cari acum patruzeci de ani, grație înfrângerii din 1866, au putut să-și înfigă teapăn și trainic — la aparență, regatul lor avitic în terenul devenit lax, cu adușmăria lor politică incontestabilă se par a simți, că se pornește o alunecare a straturilor, cari sunt sub temelile puterii lor și ei vreau acuma a-și menține poziția și ași-o întări în goană și cu toată brutalitatea spaimei, ce i-a cuprins. De aici despotismul fără păreche față de naționalități; de aici încercarea de a-i octroa națiunii croate egal îndreptățite o lege jignitoare în chestia limbii, de aici îndârjirea împotriva sufragiului universal, care, cu toate falsificările va trebui, ori cum, să întărească elementele nemaghiare, de aici așa numitele garanții ale constituției, cari sunt contemplate astfel, ca să fie o asigurare a absolutismului parlamentar maghiar, care se deosebește în mod esențial de justetea constituțională și de egala îndreptățire dintre domnitor și popor. Istoriei în place une-ori, ca să descopere o congruență ascunsă în paralelismele întâmplătoare. Jubileul încoronării, aniversarea reînființării regatului avitic și *irfurăturile revoltătoare la adresa națiunii române (die empfindenden Besehumpfung der rumänische Nation)* coincid din întâmplare; dar ele se îmbină unele în altele în tocmai ca roțile unui ciasornic.

Ele arată ora sortii, care i-a sunat Ungariei. Regat avitic, ori regat poporal — aceasta este problema, în fața căreia se află Maghiaria.

Regele Ungariei își părăsește mai înainte de timp reședința. Explicarea cea mai naturală a acestui fapt ar fi, că îl alungă scârba față de isprăvurile Maghiarilor. Într'un timp, care ar trebui să fie considerat ca un respiriu politic tocmai din partea unei companii ce cochetează cu loialitatea, cum este majoritatea parlamentară reprezentată prin Francisc Kossuth, cel mai nou consilier intim — dacă în acest timp li-se strigă reprezentanților unui neam autohton: „A-vem să vă dăm afară“, ca și când Ugrofinii imigrați ar putea ca unor popoare întregi să le arate ușile Monarhului, care după vechiul obicei se numește părintele țării, acest despotism teroristic al unei rase singure va trebui să-i apară ca o foarte ciudată ilustrare a ideii regalității imparțiale.

Nu ar trebui să se mire nimeni, da ă s'ar întâmpla să se rupă și firul răbdării lui Francisc Iosif, cu toate că în lunga sa domnie a avut atâtea ocazii de a practica răbdarea. În Ungaria se simțeste forța neîndurată a acestei logice, pentru aceea se pun la cale declarații oficioase, că datorințele de tată și bunic s'ar fi ridicat preste datorințele față de jubileu ale Monarhului. Împăratul vrea să-și ia rămas bun dela fiica sa și dela nepoți sei, cari pleacă la o scaldă de mare. Nici chiar în familii burgheze nu se fac și nu se execută atât de repede un plan de plecare la băi. Propusul acesta al Arhiducesei Valeria a trebuit deci să existe mai înainte de momentul, în care s'a fixat programul petrecerii în Budapesta a Împăratului. Dar, și de altfel, lumea nu este obișnuită, ca Monarhul să pună considerațiile de caracter familiar mai presus decât consideratiile înaltei sale direcții chiar și când ascete sunt numai de un caracter reprezentativ. Și, în sfârșit plecarea la băi a Archiducesei Valeria este atât de urgentă, în cât nu poate suferi nici o amânare?

Nu este uici decât obiceiul nostru, ca să construim situațiile politice pe temeiul svornurilor dela Curte și nu ne-am ocupa atât de mult cu plecarea la băi a unei arhiducese, dacă nu ne-ar sili la aceasta faptul, că amintitele comentare oficioase maghiare au insistat atât de hotărât asupra acestui moment. În Ungaria, care are să mulțumească atât de mult conștiințioșității constituționale alui Francisc Iosif I, se sâmțeste, vezi bine, necesitatea, de a nega ori-ce supărare a Monarhului și ori-cât de ignobie ar fi mijloacele, cu cari se presionează asupra lui, se caută a nu i-se perde simpatia personală.

Cu lipsa de gust, care se potrivește raportelor oficioase maghiare, o corespondență budapestană face încercarea să pretindă „agitațiile naționalităților“ ca îndreptate împotriva Regelui și a națiunii depotrivă. Nu mai rămâne decât să afirme, că Majestatea Sa a părăsit Budapesta pentru a nu împiedeca brutalitățile Maghiarilor împotriva Românilor:

„Nu vă genați, Domnilor. Acum sunteți liberi“. De ce ni-ar părea o astfel de explicație prea fantastică, când președintele Camerei ungare declară că nu răspunde pentru îndepărtarea volnică din parlament a unui deputat ales în mod legal, fiindcă această îndepărtare s'a întâmplat — într'o pauză ordonată de însuși președintele?... E un parlamentarism trist parlamentarismul care nu funcționează și în pauză. Camera ungară se apropie văzând cu ochii, de o criză pe care n'o amână decât insensibilitatea de necrezut a reprezentanților naționalităților. Se pare că punctul de fěrber a pațiilor naționale: difere. Să fi încercat cineva să trateze cu deputații maghiari cum se tratează cu deputații români — și revoluția cu greu s'ar fi putut împiedeca. Ei, dar Maghiarii prea se încred în supunerea „valahă“. Pentru un popor ca cel maghiar e ori cum totuș prea riscat să-și manifeste în formă prea tiranică superioritatea închipuită asupra unei națiuni care în cele culturale le e cel puțin egală. Ungaria e învaluită într'o atmosferă sațiată de-o mulțime de primejdii...

Și în această dispoziție furtunoasă desbate guvernul austriac cu guvernul ungar chestiunea vamală. Situația s'ar putea numi orică, dacă n'ar fi atât de caraghioasă. Guvernul nostru vrea să-i prezinte noului Reichsrath informații autentice despre starea tratativelor. N'ar fi oare mai bine ca înainte de toate să se autentifice situația guvernului ungar?

„Neues Wiener Journal“.

Chestiunea macedoneană.

Cu începere de astăzi începem a da un articol asupra chestiunii macedonene, datorit condeindui dlui René Pinon. Articolul a fost publicat în „Revue des deux mondes“ din Paris și este scris cu multă obiectivitate și bine documentat. Presa franceză s'a ocupat în special cu acest studiu, consacrandu-i articole pline de e ogii.

Autorul are incontestabilul merit de a se fi bazat în studiul său pe adevărurile existente, pe axioma, care nu mai poate fi supusă nici unui examen, că situația macedoneană a fost deslegată de chestiunea de naționalitate.

Istoria adusă ca martor ne spune, ca peninsula balcanică a fost dela început locuită de diferite popoare. Amestecul de rasă și dominațiunea turcească au avut ce e drept o puternică influență asupra caracterului etnic al diferitelor naționalități, n'a putut însă nimici cu desavârșire sentimentul național, care după atâtea secole s'a redeșteptat și iată, că astăzi semințiile cuțo-vlahe, bulga e și sârbe și elene din Macedonia întind brațele cătră proteCTORele lor, pentru a le salva de primejdia, ce le amenință.

Autorul arată amestecul marilor puteri în chestia macedoneană, dând pe față multe din intențiile, ce se plănuiuau în ascuns pentru deslegarea acestei chestiuni.

ISTORICUL

I.

Grecii se aprind pentru „idee“, se exaltă pentru elenism: sforțarea lor merită să fie onorată. Bulgarii urmăresc eliberarea fraților lor: ei luptă deci pentru o cauză nobilă. Sârbii se înarmează pentru cearta Slavilor din Macedonia și pentru a ține deschise căile către Marea Egeică: intenția lor este respectabilă. Cuțovlahii reclamă dreptul de a constitui și ei o naționalitate: nu pot fi blamați pentru aceasta. Trebuie să li-se dea dreptate și Turcilor, cari formează puterea, cari au dreptul de a se considera ca stăpâni legitimi ai acestui pământ, pe care l'au cucerit și care supoartă sarcinile foarte grele, ce le impune starea de nesiguranță și de revoltă, la care se dedă Macedonia.

Patriotismul diferitelor rase, cari își dispută cele trei vilaețe, merită tot respectul și suferința lor milă; chiar dacă mijloacele pe cari le întrebunțează în exasperarea unei lupte fără niciun folos au fost adesea prea barbare, nu trebuie să fim prea severi în aprecierile noastre: eroii în astfel de împrejurări critice — absolvă pe hoți. Însă din lovitura tuturor acestor manifestații de patriotism exasperat, rezultă o stare cronică de anarhie și de violențe, unde cea mai bună voință nu poate împlânta ordinea. Dacă într'o buna zi Turcii s'ar ridica pentru a părăsi Europa și a trece în Asia, creștinii rămași singuri s'ar spinteca între ei cu o nespusă încarnare, până când forța ar decide în mod suveran asupra certurilor lor. „Sunt aci ca un fel de păzitor de nebuni“, îmi zise într'o zi Hilmi Pașa; „eu împedec pe toți înfuriații aceștia de a nu se mânca unii pe alții. „Cuvântul este adevărat, cu condiția de a adăuga, pentru a-l corecta, că interesul păzitorului se poate acomoda unei stări de demență, care-i acordă siguranța proprie, prin diviziunea adversarilor săi.

Nu am putea intra în istoricul acestui șir de crime, de masacrări și de orori, care formează dela 1902 încoace istoria Macedoniei, este imposibil considerând naționalitatea celui ce povestește acestea, de a arăta adevărul în toate detaliile lui, atât sunt de diferite versiunile unui singur eveniment, însă priceperea operei, care se impune Europei în misiunea sa reformatoare, necesită un expozeu foarte rapid al originii turburărilor și al fazelor lor principale.

Mai ales după succesul revoluției din Rumanelia în 1885 se formează comitete în principatul Bulgariei, pentru a prepara o mișcare de aceeași natură în Macedonia: ele agită populațiunea prin o propagandă intelectuală, școlară și eclesiastică, sub înalta inspirație a exarchatului și a episcopilor. Dela 1894 mai cu seamă, cuaza macedoneană începe să

FRANZ JOSEF Apă purgativă

probată ani de zile cu cel mai bun rezultat.

pasioneze pe Bulgari: împrejurările generale politice europene făcea din ce în ce mai neprobabilă o acțiune energetică a marilor puteri pentru executarea reformelor prevăzute prin faimosul articol 23 din congresul dela Berlin.

Țăranii din Macedonia persecutați, pierzându-și răbdarea se refugiază cu miile în principat, populând un întreg cartier din Sofia; nefericirea lor produse în principat o emoție cu atât mai sinceră, cu cât prezența lor nu întârzie să devină oneroasă. Sub influența lor, congresul din Sofia în 1895 a redigat statutele „Organizațiunii macedo-adrianopolitane“, al cărei scop era pregătirea autonomiei provinciilor bulgare din imperiul turc, de a veni în ajutor macedonenilor oprimați, și de a promova favoarea intervenției europene. „Organizația“ era dirijată de un „înalt comitet extern“ cu sediul în Sofia, compus din 6 membri aleși pe un an cu vot secret, prin un congres anual, care să întrunească delegați de-ai tuturor asociațiunilor. Comitetul își alegea el singur un birou însărcinat cu măsurile executive și responsabil înaintea congresului.

Traiko Kitamtcef, învățător macedonean a fost primul președinte ales.

Până pela 1899 politica comitetului a rămas moderată și docilă conform sfaturilor guvernului din Sofia, însă printre refugiați și printre ofițerii tineri ai armatei se formă un partid mai revoluționar, partizan al violenței și al acțiunii directe.

(Revue des deux mondes).

(Va urma).

Buletin Parlamentar.

Sedința Camerei.

— 14 Iunie st. n. —

Ministrul președinte Wekerle a cerut Camerei, ca propunerile prezintate în ședința de Vineri să fie puse la ordinea zilei numai după ce se va încheia dezbaterile asupra proiectului de lege despre amplexii dela căile ferate.

Camera decide în acest senz. Ministrul de justiție prezintă un proiect pentru modificarea legii despre comasările din Ardeal. *George Modrușan*, croat vorbește întreagă ședința, până la ora fixată pentru interpelații. Notarul Ráth vine între Croați și parlamentează cu Supillo, pentru că Modrușan să-și termine mai degrabă vorbirea în care caz președintele nu va mai chema la cuvânt alt orator, ci s'ar face aceasta numai pentru a nu se întinde prea mult ședința, având de gând să răspundă și ministrul Darányi la doue interpelații. Toate parlamentările au fost date de mal prin faptul, că îndată după Modrușan se ridică democratul Leitner și presupunând, că Modrușan ar fi prezentat un proiect de rezoluție cu text croat, contestă dreptul Croaților de a face propuneri în limba croată, recunoscându-le numai dreptul de a vorbi în această limbă.

Președintele Rakovszky anunță, că proiectul de rezoluție al lui Modrușan i-s'a prezentat în text maghiar. Totuși Kovács Ernő mai repetă și întregeste punctul de vedere susținut de Leitner.

FRANO SUPILO apără dreptul limbei croate; iar Wekerle încheie incidentul, spunând că toată discuția a fost neactuală și de prisos prin faptul, că proiectul de rezoluție al lui Modrușan a fost prezentat în limba maghiară. Democratul Pethő interpelează în chestia nepermitterii unui nesfârșit șir de adunări populare și citește motivările date de protopretori. Puținii deputați câți sunt de față la o oră atât de târzie — și mai mult decât toți, chiar și patruzeci și optiști rād de se prăpădesc de atâtea boacăne întărite cu peceți din partea protopretorilor. Într'un colț se scapă o vorbă necontrolabilă, că pe Luni guvernul ar avea de gând să propună ședințe paralele. Nu

credem, ca guvernul să se gândească deocamdată la această măsură, prin care nu ar putea nici de cum să înfrângă obstrucția foarte domolă încă a Croaților, ci numai i-ar îndrâji și, probabil, i-ar împinge la o adevărată obstrucție cu mijloace mai pronunțate.

ȘTIRILE ZILEI.

Sâmbătă, 14 Iunie 1907.

— **Simpatii croate.** Drept ecou la discursul rostit prin dl deputat Aurel Vlad în Camera la proiectul de lege despre amplexii dela căile ferate, următoarea telegramă i-s'a espedat dlui deputat Aurel Vlad:

Prea stimatului Domn

Aurel Vlad

deputat în dieta comună croato-ungară.

Budapest.

Krapinska-Toplița.

Dumnezeu să vă ajute în lupta ce o susțineți pentru drepturile croate și pentru limba croată. Noi ne unim cu voi în simțiri și ne bucurăm văzând că și voi simțiți cu noi.

Păstrați-ne aceste sentimente. Privirile tuturor Croaților sunt îndreptate asupra d-v. și vă exprimăm mulțumite pentru ținuta D-voastră.

Locuitorii, băștinașii și oaspeții de băi din Krapina-Toplița.

— **Distincții.** Intre compatrioatele noastre cari au făcut cu deosebire onoare artei naționale în lucrul de mână femeiesc la Expoziția din București aflăm cu plăcere pe domnișoarele Caterina Ruța și Petra Sârbu dela Rudăria, surorile Dr.-ului Ion Sârbu. Au fost distinse cu medalii de aur și diplome de onoare pentru costumele lor naționale ce-au expus (premiu ce a fost acordat și mamei d-lor). Totdeauna li-s'au dat plachete de colaboratoare, și au fost decorate cu „Medalia jubilară Carol I“.

— **Nou avocat român în Budapesta.** Dl dr. Ioan Alecsa și-a deschis cancelaria de avocat în Budapesta, VII, Rottenbiller utca 4jb.

— **Un meeting de protestare.** Citim în «Sieb. D. Tagblatt» din Sibiu: «In urma întâmplărilor recente cari au avut loc în Camera română s'a convocat pe Dumineca viitoare, la București, o mare întrunire studențească de protestare. La acest meeting etc. . . .»

Protestăm împotriva acestei insulte — neintenționate — ce i-se aduce Camerei române. Camera română, în care se adună reprezentanții unui popor «balcanic», nici-când nu se va înjosi la infamia ce-a săvârșit-o Camera ungară, în care se adună reprezentanții unui popor „european“.

Cu siguranță, vorba de meetingul de protestare împotriva celor întâmplări în Camera deputaților din Ungaria și cuvântul română s'a strecurat din greșală în știrea ziarului german, fără ori-ce intenții ofensătoare.

— **Dela Academia română.** Eri la 14 Iunie c. Academia Română a ținut ședință publică obicinuită.

Dl dr. Babeș a făcut o comunicare asupra originii și prophylaxiei febrei tifoide, a paratyphusului și al mai multor epizootii.

— **Meeting naționalist în București.** Incidentele scandaloase petrecute în Camera ungară, a căror victimă a fost dl Alexandru Vaida-Voevod, a stârnit o profundă și legitimă indignare printre Românii din Regat.

Studențimea universitară, din București, care totdeauna a avut ca ideal chestia națională, a convocat pe cetățeni la un mare meeting de protestare în sala Dacia, pentru Duminecă în 3116 Iunie pentru a protesta împotriva brutalităților săvârșite în parlamentul maghiar.

Vor lua parte la acest meeting toate societățile studențești din Capitală și Iași precum și delegațiuni de macedoneni, basara-

beni și transilvăneni. După meeting va avea loc o procesiune pe străzile Capitalei.

— **Hymen.** În biserica gr. or. română din Arad se va celebra la 16 Iunie c. căsătoria dlui Virgil Antonescu cu dșoara Victoria Dimitrescu. Felicitările noastre.

— **Româncă distinsă.** Zilele trecute a avut loc pe soseaua „Grădinei-orașului“ din Budapesta un corso de automobile, — decorate cu flori. — Premiul întâiu l'a luat, — automobilul americanului, Thomas Carditza, care a fost decorat, într'un mod artistic și admirat de lume, de către compatrioata noastră Dna Mariana Caicuțin, originară din Sibiu, conducătoarea atelierului artistic de flori, Szelnar, furnisorul curții imperial-regal, din strada Koronaherczeg-utca 16. Ne alăturăm și noi cu bucurie la felicitările multe, ce le-a primit dna Caicuțin și îi dorim mult succes și pe viitor.

— **Plângerile minerilor dela Brad.** Intre minerii dela băile de aur dela Brad de multă vreme e nemulțumire mare împotriva direcțiunii băilor, care în ciuda tuturor promisiunilor sale, făcute anul trecut, continuă să-i neîndreptățească pe muncitori pentru fondul de ajutorare în caz de boală se administrează în detrimentul sărmanilor muncitori, cari sunt exploatați și prin reuniunile de consum de pe teritoriul băilor. Muncitorii în număr de 4000, au înaintat o jalbă la ministerul de finanțe care a ordonat cercetarea. Eri era să înceapă această cercetare, la care s'a înfățișat — în calitate de reprezentant al muncitorilor — avocatul Dr. Ioan Pap. Directorul băilor Menking Emil însă l-a îndrumat să părăsiască teritoriul băilor. Acest procedeu volnic al directorului față de apărătorul intereselor muncitorilor a provocat în sânul minerilor o justă indignare. Sunt temeri mari că din nou se va declara grevă.

— **O jertfă a cărților.** La casina din cartierul leopoldin din Budapesta (locuit mai mare parte de milionari evrei) s'a descoperit nu de mult o lipsă de vre-o 200 de mii coroane din banii intrați pentru jocurile de cărți. Făcându-se cercetare, s'a constatat că hoțul e chestorul casinei Spitz Ede, care de ani îndelungați fura sistematic din acești bani. Direcția casinei, i-a dat sfatul să părăsiască capitala și i-a promis că în acest caz nu-l va denunța poliției. Spitz care furase ca să-și acopere pierderile suferite în jocul de cărți — în urma unei indiscreții — afacerea a ajuns în publicitate și e viu pertractată ales că Spitz era un membru binevăzut al societății „înalte“ din cartierul leopoldin.

— **Duel între deputați.** În urma adevărilor ce și le-au spus, reciproc, deputații Dr. Nagy Emil și Farkasházi-Fischer Zsigmond — a avut loc, eri după amiază, un duel de săbii între acești doi părinți ai patriei. Duelul s'a sfârșit cu rănirea lui Farkasházi.

„Onoarea“ e salvată, adevărurile însă rămân — adevăruri.

Viața socială.

Concert în Blaj. Universitarii români din Cluj și Budapesta aranjează sub patronajul a lor: Alexandru Mocsonyi, George Pop de Băsești, dr. Teodor Mihali, dr. Alexandru Vaida, dr. Iuliu Maniu și dr. Aurel Vlad, cu concursul domnișoarelor Valeria Popp, Virginia Gal. Getta Hodoșiu și a d-lui Nicolae Brătianu concert urmat de dans, în ziua de Rusalii, 23 Iunie n. în otelul „Universul“. Concertul se aranjează în favorul mesei studenți or din Blaj. Oferte marimonioase sunt a se trimite pe adresa: Liviu I. Dan, Kolozsvár, Wesselényi M. utca 3.

Teatru în Lugoj. Reuniunea română de cântări și muzică din Lugoj aranjează teatru Joi, la 13 Iunie n. în teatrul orășenesc din Lugoj. Se va reprezinta piesa populară „Oala cu galbeni“ de Sofia Vlad-Rădulescu. După teatru — dans.

Economie.

Producția mondială a mătasei. În Franța recolta mătasei în urma timpului rece va întârzia cu 10—15 zile.

Cantitatea va fi probabil egală celei din anul trecut.

În Italia cu toate că a întârziat recolta, producția nu va fi mai mare, decât cea din anul trecut.

În Spania producția va fi egală celei din anul trecut.

În Japonia prospectele recoltei sunt favorabile.

În Turcia recolta va fi superioară celei din anul trecut.

În Levante se speră o recoltă favorabilă.

Bursa de efecte. Știrile nefavorabile sosite din Paris și Berlin au indispus bursa.

În Paris cursurile valorilor au căzut repentin, spre încheierea bursei speculanții erau cuprinși de o formală panică.

Anză la această a dat căderea prețurilor aramei, apoi știrile colportate despre demisia lui Stolypin și dizolvarea Dumei, apoi falimentele unor mari firme, belgiane și egiptene.

Cursurile valorilor rusești au căzut în mod simțitor, în urma acestei căderi a suferit mai mult „Banque de Paris”

În Berlin falimentul firmei Sahler et Comp. din Kreuznach a avut efect nefavorabil asupra pieței.

Creditorii principali ai acestei vechi firme sunt banca imperială cu 5 milioane mărci și Carol Puricelli cu trei milioane mărci.

Banca imperială, care a primit ieri cambii în suma de cinci milioane mărci, a fost necesită a continua azi această operație, acceptând din nou cambii în suma de peste cinci milioane mărci ca astfel să împiedece urcarea discountului privat. Discountul privat a fost 4 și jum. procente.

Toate acestea n'au fost de felul ca să dea zor speculației dela bursa noastră.

Circulația a fost neînsemnată.

Cursurile valorilor atât internaționale cât și locale au căzut.

Tendența la încheierea bursei a devenit liniștită.

Circulația în târgul efectiv a fost minimală.

Renta ungară s'a vândut cu prețuri urcate.

Valutele nu s'au schimbat.

La încheierea bursei au notat:

Acțiunile institutului de credit	Coroane
„ „ austriac	— 644.75
„ „ ung. a.	— 747.—
„ băncii de escompt a.	— 495.—
„ soc. căilor ferate austro ung.	— 664.—
Renta ung. de aur 4 proc. vinde	— 111.25
„ „ coroane 4 „ „	— 93.55
„ austr. de aur 4 „ „	— 116.50
„ „ coroane 4 „ „	— 99.50
Scrisuri fonciare „Albina“ „	— 101.—
Napoleond'or (20 franci aur) „	— 19.21
20 mărci germane, aur —	— 23.60
Galbeni austriaci și ungurești	— 11.43
Bilete germane 100 mărci	— 118.10
„ franceze 100 franci	— 96.17
„ italiene 100 lire	— 95.90
„ române 100 lei	— 95.50
Ruble rusești de hârtie	— 2.53

Prețurile cerealelor. Producții sunt rezervați, cererile puține astfel transacțiunile, ce se încheie zilnic în piața noastră de cereale, sunt neînsemnate.

Producții sunt de părerea, că ultima urcare a prețurilor e pe deplin justificată și având în vedere situația generală slabă a sămănăturilor, prețurile grânelor se vor urca încă în mod simțitor. Azi până la 12 ore din zi s'au vândut abia 10.000 măși metrice (q) grâu.

Pentru cel mai frumos grâu de Tisa (81 kilograme greutate) s'a plătit 20 coroane 90 fileri, iar pentru cel mai slab de Banat și Bacica (75 kgr greutate) 19 coroane 05 fileri.

Prețurile celorlalte cereale s'au menținut tendința e fermă. Circulația cerealelor în ultimele 24 ore a fost următoarea:

	sosit	—	expediat
	măși metrice		
Grâu	—	11.411	— 5987
Secară	—	872	— 7448
Orz	—	3044	—
Ovăz	—	2036	— 3024
Cucuruz	—	1234	— 12.960
Rapiță	—	—	—
Făină	—	1031	— 24.924
Târâțe	—	300	— 6880

Piața din Budapesta.

L.

Cereale.

Grâu, maja metrică., frumos .	20 cor.	90 fil
„ „ „ „ mijlociu .	19 cor.	80 fil.
„ „ „ „ mai slab .	19 cor.	— fil.
Săcăză, maja m. dela	15 cor.	25 fil. 15 70.—
Orz, „ „ „	13 cor.	55 fil. 14 10 —
Cucuruz nou „	11 cor.	95 fil. — 16 20
Ovăz, „ „ „	15 cor.	35 fil. — 16.—

Produce.

— Prețurile sunt socotite după 100 kilogr. și în bani gata. —

Unsoare de porc, dela	149 cor.	— 150 cor.
Stănină,	„ 120 cor.	— 131 cor.
Cartofi,	„ — cor.	— fil. — —
Spirt,	„ 51.50 cor.	— 52 50 III.

Târgul de porci Kôbanya (Steinbruch), (Prima calitate ungară).

Batrâni	— — —	fileri kilogramul
Fineri	141—142	fileri kilogramul

Redactor responsabil:

VASILE MACREA

Tip. „Poporul Român”, István-ut 11.

Se află de vânzare la vânzătorii numerilor singuratici ai „Poporului Român”, cărțile apărute acum:

Războiul Ruso-Japonez

partea a II-a de Lucian Bolcaș.

Se estinde pe 100 pagini cu numeroase ilustrațiuni.

Cuprinsul:

După căderea Portului-Arthur; În Mancuria; Pe mare; Comanda mai înaltă preste trupele rusești dată lui Kuropatkin; Ciocniri mărunte și dese; Mișcările rușilor; Mișcările japonezilor; Bătălia dela Sande-pu; Bătălia dela Mukden; Pregătiri pentru o bătălie mare; Infrângerea rușilor pe mare; Bătălia dela Ciuzima; Sfârșitul războiului. Japonezii ocupă insula Sachalin; Pacea dela Portsmouth; Adaus.

Prețul 50 fil., plus 5 fil. porto.

Răscoalele țărănești.

O broșurică foarte interesantă scrisă în deosebi pentru țărani. Se estinde pe 64 pagini. Format octav.

CUPRINSUL:

Din suferința și răscoalele țărănilor în trecut;

Soartea țaranului român și răscoalele lui din trecut;

Pricina răscoalelor din țara românească. — Ches:ia țărănească;

Răscoalele de astă primăvară;

Cum să se ușureze soartea țaranilor? — Prietenii țărănimii;

Invățămintele răscoalelor. Prețul 20 fil., plus 5 fil. porto.

Sub tipar: OCTOIH BOGAT

În „Tip. Pop. Rom.” se primesc elevi.

Telegramă

Nepotului George, — Munții apuseni.

Am dispus să-ți trimită firma românească: F. A. Degan-Fiume, 5 kgr. cafea gustoasă din care a cumpărat: R. Pațița, Dr. A. Vaida, Dr. Burdan, Dr. Banfi, Ungurean, Cathișel, judele reg. G. Vărtic, Bontescu, Dr. Onișor, Dr. Pap. S. Dr. Crișan, dr. Meseșan, N. Aleman în Bosnia, dr. Andressi, M. dr Meșter, dr. Gropșan, Mărariu, dr Delen, directorul P. Stoica, Vet. Demeter, dr Frențiu, M, Beșan, dr. Popescu, dr. Erdélyi, doamna v. Marinovits, dr. Cozma, dr. Manda, not. pub. Dregan, V. dr. Cheresteș, inginerul V. Mandea, dr. Pap, dr. Bucur, dr. Demian, dr. Suci, M. dr. Ciuta, C. Secula, dr. Halic, dr. Morcan, dr. Novac, dr. Chețianu, Corcheș, doamna dr. Bogdan din Lăpuș, dr. Ardelean, dr. Trăilescu, dr. Tisu, prof. Bulc, dr. Ionescu, S. dr. Mladin, dr. Crăciunescu, dr. Miclea, dr. Marcu, dna dr. Motoc, etc. și 1 kgr. Tea „Degan” din care are și Directoara Stolojan, Beiuș. El știe că cu cafea și tea trăiți. Scoate remboursamentul, nu mă face de rușine. Fă-i propagandă că-i om cinstit și bun Român. Preț-curent trimite gratis!

!! Pentru economi!! Peronospin

Mijloc aplicat cu cel mai mare folos în contra peronosporiei la stropirea viilor.

Nedeasemănat cu mult mai bun și mai ieftin este în folosința «Peronospinul» decât piatra vânăță.

Cu «Peronospinul» stropind via 1 hectolitr de apă vine la 50 fil., precând cu peatră vânăță 1 cor. 60 fil., fiind peatra vânăță astăzi foarte scumpă.

Ca fieștecare proprietar de vie să poată căpăta numai veritabilul «Peronospin» dau favorul acela — că deja la comande de 8 pachete — trimite francat.

Prin întrebuițarea «PERONOSPIN»-lui, via va fi hotărât mai frumoasă, boabele de struguri mai mustoase și astfel roada de vin mai bogată. Experiența a dovedit, că prin folosirea pietrii vinete, nu să ajung aceste rezultate, — probabil pentru aceea, că piatra vinată verzește peste măsură frunzele și prin asta abstrage din puterea și sucul viței, ceea-ce înseamnă pierdere de putere.

Praful de stropit al meu, face vița mai plină de viață și mai asigurată contra boalei de peronosporă.

«Peronospinul» ie deja de 6 ani în folosință cu rezultat foarte îndestulător. Prețul unui pachet este 60 fil.

Revânzării rii-comercianți capătă rabat corespunzător.

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și a cailor. Vacile dau prin întrebuițarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. De mare însemnătate este pentru ori-care econom a întrebuița acest pav de îngrășare, căci prin aceasta să urcă valoarea — adică prețul vitelor, porcilor și a cailor. Prețul este 60 fil.

Moartea cloșanilor și a șoarecilor. Un prav sigur pentru stropirea acestora. Prețul 60 fil.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuițarea pravului acestuia, găinile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă — pe când altcum nu ne ouă — sau foarte puțin. Prețul 30 fileri.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este că vitele și porcii suferă mult de mîncărimea păduchilor, prin care mîncărime sunt reținuți în îngrășarea și dezvoltarea lor — ba chiar slăbindu-i, astfel incit în loc de a li-să ridica prețul, chiar perd din valoare. De aceea fiecare econom să întrebuițeze această unsoare — căreia li e prețul 20 și 40 fil.

Extracte pentru prepararea rumului și a diferitelor liqueruri. Cine voește a-și prepara rum și liqueruri foarte bune și ieftine, să întrebuițeze aceste extracte. Prețul pentru 1 litră 40 fil. Pentru prepararea rachiului de prune carăși 40 fileri. Tot cu acest preț să capătă și pentru rachiul de drojde, de șligoviț, de rachiul de bucate și borovicha.

Ioate acestea să capătă la

CORNEL DEMETER, apotecar în (Szászváros) Piața gimnaziului N. 34.

Cele mai bune coase pe lume sunt coasele „Bur“ și „Japoneză“.

Aceste coase sunt pregătite din oțel Svedian și se trimit numai cu garanță.

Fiecare bucată care nu convine se schimbă gratuit.

Prețul coaselor : $\frac{75 \text{ cm.}}{1 \text{ frt. } 10 \text{ cr.}}$
80 cm. 85 cm. 90 cm. 95 cm.
 $\frac{1 \cdot 15 \text{ c. } 1 \cdot 20 \text{ c. } 1 \cdot 30 \text{ c. } 1 \cdot 35 \text{ c.}}$

Adresa exactă:

Grauer Mihály
Köbánya 13.

Tot de acolo se pot procura cele mai bune briciuri, prețul 1 frt. 20, 1 frt. 50 și 2 frt. 50 cr.

Un ca existență

mașină de „sfirticat“ tuleul

mașina „Ásványi“ „Agraria“ de „sfirticat“ tuleul e patentul lui Ásványi

Patentată în toate statele culturale

Singura mașină existentă

care nu taie tuleul în bucățele, ci îl sfirtică fin ca fénul și pe lângă capacitatea urieșă de lucru întrece înzecit pe a ori căru shredder american.

Deslușiri speciale dă :

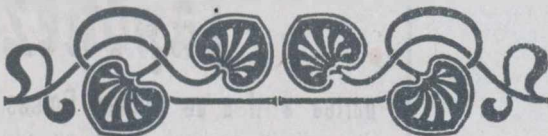
„Agraria“ societate pe acții pentru mașini Budapest.

Adresa :

„AGRARIA“ Budapest, Váci-ut 2.

Să nu să confunde

cu shredderii americani cari taie în bucățele, dar nu sfirtică tuleul și de aceea din shredder rămâne tuleul tare și inconsumabil, așa că vitele nici nu-l pot rumega.

Glucă sau siva după electro-magnetică.

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! Nu e mijloc secret! Vindecă și înviorază pe lângă garanție,

Deosebită atențiune e a să da împrejurări, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sîngelui, anemie, amețeli, fuitturi de ureche bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, astma, auzul gren, sgârcinri de stomac, lipsa poștei de mîncare, răceală lamâni și vicioare, reumă podagră, ischis, udul în pat, influența insomnic, epilepsia, circulația nereguată a sîngelui și a multor alte boale cari la tractare normală a medicului să vindecă prin electricitate. — În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-seretrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică rog a proca aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul «Volta» de oare-ce «Glasul Volta» atât în Germania câtși în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice e recomandată în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 8. — folositor la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani

Prețul aparatului mic e cor. 6. — folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Espedițiile prin centru și locul de vânzare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapest,
V. 25 Strada Vadász 34 colțul.

„Grănițerul“, inst. de credit și econ. în H.-Dobra

PROSPECT.

Adunarea noastră generală extraordinara, ținută la 8 Maiu 1907 a luat cu privire la înmulțirea capitalului social, următorul concluz:

1. Capitalul social, pe baza §-lui 4 din statute, se înmulțește dela 150.000 cor. până la suma de 300.000 cor.

La înmulțirea capitalului social acțiunile vechi au drept de preferință și pentru exercierea acelu drept, acțiunile vechi trebuie prezentate direcțiunii spre stampilare.

2. Fiecare acționar vechiu are drept să opteze din emisiunea nouă, cu prețul de 105 cor., atâtea acții noi, câte posedă din emisiunile de mai nainte.

Suma ce e peste prețul nominal de 100 cor. să va conta la fondul de rezervă.

3. Dreptul de optare să poate exercita până în 30 Iunie st. n. 1907.

Acei acționari vechi, cari până la acel termin nu au participat la subscriere, necondiționat își perd dreptul de prioritate și favorul punctului 2. la subscrierea de acții din această emisiune nouă.

4. Până la 30 Iunie st. n. 1907, fiecare acționar e dator a solvi la cassa institutului 5 cor. în favorul fondului de rezervă și 20 cor. ca prima rată din prețul de emisiune, de fiecare acție subscrisă, respective optată.

Ratele următoare vor fi a să plăti după fiecare acție:

câte 20 coroane	până în	30 Septembrie	1907.
„ 20 „	„ „	31 Decembrie	„
„ 20 „	„ „	31 Martie	1908.
„ 20 „	„ „	30 Iunie	„

Fiecare acționar are însă drept a solvi deodată și mai multe, sau toate ratele, înainte de termenii fixați.

5. La emisiunea această nouă de acții încă să vor aplica dispozițiunile §-lui 9 din statute.

6. Acțiunile deplin plătite vor participa la dividendă anului de gest. 1909.

Dela plățirea ratelor până la 31 Decembrie 1908, acționarii noi primesc 6% interese după capitalul vărsat.

7. Acțiunile neoptate de acționarii vechi, direcțiunea le vinde din mână liberă și la neacționari, începând din 1 Iulie 1907, și anume: bucata cu prețul de 120 cor., din care sumă 20 cor. trec în favorul fondului de rezervă.

Acești acționari au a solvi la subscrierea de fiecare acție câte 20 cor. taxa fondului de rezervă și 20 cor. ca prima rată din prețul de emisiune.

Față de acești acționari noi încă să vor aplica dispozițiunile din punctul 4, 5 și 6 din acest prospect.

Acționarii noi începând cu anul de gestiune 1909 intră în toate drepturile acționarilor vechi.

H.-Dobra, la 8 Maiu 1907.

Direcțiunea institutului de credit și economii
„GRĂNIȚERUL“.

Acest prospect și formularul declarațiunii pentru subscrieri de acții din emisiunea noi în s'a expedit la adresa fiecărui acționar, și la cerere trimitem cu plăcere tuturor, cari să interesează de emisiunea nouă a institutului nostru.